

ÇİN KÜLTÜRÜ

EDEBİYAT

LI CHUNYU

ÇİN KÜLTÜRÜ

EDEBİYAT

LI CHUNYU

Beş Kıta Medya Yayınevi

图书在版编目 (C I P) 数据

中国文化系列·文学:土耳其文/王岳川主编;李春雨著;董芳远译. —北京:五洲传播出版社, 2015.4

ISBN 978-7-5085-3132-8

I. ①中… II. ①王… ②李… ③董… III. ①文化史—中国—土耳其语②文学史—中国—土耳其语 IV. ① K203 ② I209

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2015) 第 066803 号

中国文化系列丛书

主 编 : 王岳川
出 版 人 : 荆孝敏
统 筹 : 付 平

中国文化·文学

著 者 : 李春雨
译 者 : CEREN KAHVECİ Türk Çin Kültür Derneği 董芳远
责 任 编 辑 : 苏 谦
图 片 提 供 : CFP FOTOE 东方 IC
整 体 设 计 : 丰饶文化传播有限责任公司
内 文 制 作 : 北京原色印象文化艺术中心
出 版 发 行 : 五洲传播出版社
地 址 : 北京市海淀区北三环中路 31 号生产力大楼 B 座 7 层
邮 编 : 100088
电 话 : 010-82005927, 82007837
网 址 : www.cicc.org.cn
承 印 者 : 北京光之彩印刷有限公司
版 次 : 2015 年 4 月第 1 版第 1 次印刷
开 本 : 889×1194mm 1/16
印 张 : 14.5
字 数 : 200 千字
定 价 : 148.00 元

İçindekiler

■ ÖNSÖZ	6	■ ŞİİRİN GÖRKEMİ	36
BİRİNCİ BÖLÜM: ANTİK ÇİN EDEBİYATI		“Shi Jing” (Şarkılar Kitabı)	
■ ANTİK ÇİN EDEBİYATINA KISA BİR BAKIŞ	8	İlk Şiir Antolojisi	38
Antik Çin Edebiyatının Tarihsel Süreci	10	Qu Yuan: Romantik ve Lirik Şiir	43
Antik Çin Edebiyatının Temel Özellikleri	14	Tao Yuanming: Pastoral Şiir	47
■ MAKALE ÖRNEKLERİ	18	Ölümsüz Şair Li Bai	53
Qin Öncesi Yüz Düşünce Okulu Denemeleri	20	Şiir Üstadı Du Fu	59
Sima Qian “Shiji” (Tarih Kaydı)	26	Bai Juiyi ve “Yeni Yuefu”	65
Tang ve Song Dönemi’nin Sekiz Büyük Alimi	30	■ Cİ’NİN RENKLERİ	70
		Su Shi: “Ci” Yaratmanın Yeni Dünyası	72
		Li Qinzhaoy ve Şiir	78
		Xin Qiji ve Serbest Şiirleri	83

■ GEÇ TAMAMLANAN TİYATRO ————— 88

Yuan Hanedanlığı'nın Önemli İsmi
Guan Hanqin ————— 90

Sonsuzluğun Şarkısı "Batı
Kanadında Aşk" ————— 95

Tang Xianzu: Efsanevi Çim Operası ————— 99

■ ROMANIN DORUK NOKTASI ————— 104

Tarihi Roman "Üç Krallık Efsanesi" ————— 106

Kahramanlık Efsanesi "Tüm Erkekler
Kardeşler" ————— 110

Doğa Üstü Roman "Batı'ya Yolculuk" ————— 115

Hayalet Romanı "Liaozhai'nın Tuhaf
Hikayeleri" ————— 120

Zirve Eser "Kızıl Köşkün Rüyası" ————— 124

İKİNCİ BÖLÜM: MODERN VE ÇAĞDAŞ ÇİN EDEBİYATI

■ MODERN VE ÇAĞDAŞ ÇİN EDEBİYATI'NIN GELİŞİMİNE GENEL BAKIŞ ————— 130

Modern ve Çağdaş Çin Edebiyatının
tarihsel süreci ————— 132

Modern ve Çağdaş Çin Edebiyatının Temel
Özellikleri ————— 135

■ MODERN ROMAN: ÇAĞIN EKOSU ————— 138

Lu Xun: Yeni Edebiyatın Kurucusu ————— 140

Bai Jin ve "Akıntı Üçlemesi" ————— 145

Lao She ve Onun Sıradan Pekin Halkı ————— 149

Shen Congwen'in "Xiangxi Dünyası" ————— 154

Zhang Ailing'in Efsanevi Hayatı ————— 158

■ **MODERN ŞİİR:
KENDİ SESİNİ ARAMAK** ————— 162

Guo Moruo: Yıkma ve Yaratma ————— 164

Xu Zhimo Yeni Ay Şiiri ————— 168

Ai Qin: Torağın Şairi ————— 172

Mu Dan: Acının Derin Tasviri ————— 176

■ **MODERN TİYATRO:
KÜLTÜREL GEÇİŞİ VE GELİŞİMİ** ————— 180

Cao Yu: Tiyatro İçin Yaşamak ————— 182

Tian Han: Hayat Bir Oyun ————— 186

■ **YENİ DÖNEM: YENİ ŞİİR AKIMI** ————— 190

"Gizemli Şairler" in Ortaya Çıkışı ————— 192

Bei Dao: Rasyonel Şair ————— 197

Gu Cheng: Peri Masalı Şairi ————— 202

Hai Zi: Rye Avcısı ————— 205

■ **YENİ DÖNEM:
ÇOK DEĞİŞKENLİ ROMAN** ————— 208

Jia Pingwa Ve Romanın Köken
Araştırması ————— 210

Yu Hua ve Öncü Roman ————— 213

Su Tong ve Yeni Tarih Romanlar ————— 217

Mo Yan ve Büyülü Gerçekçilik ————— 221

■ **SONSÖZ: YENİ ÇAĞIN EDEBİYATI** ————— 225

ÇİN KÜLTÜRÜ

EDEBİYAT

LI CHUNYU

图书在版编目 (C I P) 数据

中国文化系列. 文学: 土耳其文 / 王岳川主编; 李春雨著; 董芳远译. —北京: 五洲传播出版社, 2015.4

ISBN 978-7-5085-3132-8

I. ①中… II. ①王… ②李… ③董… III. ①文化史—中国—土耳其语 ②文学史—中国—土耳其语 IV. ① K203 ② I209

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2015) 第 066803 号

中国文化系列丛书

主 编: 王岳川

出 版 人: 荆孝敏

统 筹: 付 平

中国文化·文学

著 者: 李春雨

译 者: CEREN KAHVECİ Türk Çin Kültür Derneği 董芳远

责任编辑: 苏 谦

图片提供: CFP FOTOE 东方 IC

整体设计: 丰饶文化传播有限责任公司

内文制作: 北京原色印象文化艺术中心

出版发行: 五洲传播出版社

地 址: 北京市海淀区北三环中路 31 号生产力大楼 B 座 7 层

邮 编: 100088

电 话: 010-82005927, 82007837

网 址: www.cicc.org.cn

承 印 者: 北京光之彩印刷有限公司

版 次: 2015 年 4 月第 1 版第 1 次印刷

开 本: 889×1194mm 1/16

印 张: 14.5

字 数: 200 千字

定 价: 148.00 元

İçindekiler

■ ÖNSÖZ	6	■ ŞİİRİN GÖRKEMİ	36
BİRİNCİ BÖLÜM: ANTİK ÇİN EDEBİYATI		“Shi Jing” (Şarkılar Kitabı)	
■ ANTİK ÇİN EDEBİYATINA KISA BİR BAKIŞ	8	İlk Şiir Antolojisi	38
Antik Çin Edebiyatının Tarihsel Süreci	10	Qu Yuan: Romantik ve Lirik Şiir	43
Antik Çin Edebiyatının Temel Özellikleri	14	Tao Yuanming: Pastoral Şiir	47
■ MAKALE ÖRNEKLERİ	18	Ölümsüz Şair Li Bai	53
Qin Öncesi Yüz Düşünce Okulu Denemeleri	20	Şiir Üstadı Du Fu	59
Sima Qian “Shiji” (Tarih Kaydı)	26	Bai Juiyi ve “Yeni Yuefu”	65
Tang ve Song Dönemi’nin Sekiz Büyük Alimi	30	■ Cİ’NİN RENKLERİ	70
		Su Shi: “Ci” Yaratmanın Yeni Dünyası	72
		Li Qinzhaoy ve Şiir	78
		Xin Qiji ve Serbest Şiirleri	83

■ GEÇ TAMAMLANAN TİYATRO ————— 88

Yuan Hanedanlığı'nın Önemli İsmi
Guan Hanqin ————— 90

Sonsuzluğun Şarkısı "Batı
Kanaadında Aşk" ————— 95

Tang Xianzu: Efsanevi Çim Operası ————— 99

■ ROMANIN DORUK NOKTASI ————— 104

Tarihi Roman "Üç Krallık Efsanesi" ————— 106

Kahramanlık Efsanesi "Tüm Erkekler
Kardeşdir" ————— 110

Doğa Üstü Roman "Batı'ya Yolculuk" ————— 115

Hayalet Romanı "Liaozhai'in Tuhaf
Hikayeleri" ————— 120

Zirve Eser "Kızıl Köşkün Rüyası" ————— 124

İKİNCİ BÖLÜM: MODERN VE ÇAĞDAŞ ÇİN EDEBİYATI

■ MODERN VE ÇAĞDAŞ ÇİN EDEBİYATI'NIN GELİŞİMİNE GENEL BAKIŞ ————— 130

Modern ve Çağdaş Çin Edebiyatının
tarihsel süreci ————— 132

Modern ve Çağdaş Çin Edebiyatının Temel
Özellikleri ————— 135

■ MODERN ROMAN: ÇAĞIN EKOSU ————— 138

Lu Xun: Yeni Edebiyatın Kurucusu ————— 140

Bai Jin ve "Akıntı Üçlemesi" ————— 145

Lao She ve Onun Sıradan Pekin Halkı ————— 149

Shen Congwen'in "Xiangxi Dünyası" ————— 154

Zhang Ailing'in Efsanevi Hayatı ————— 158

■ **MODERN ŞİİR:
KENDİ SESİNİ ARAMAK** ————— 162

Guo Moruo: Yıkma ve Yaratma ————— 164

Xu Zhimo Yeni Ay Şiiri ————— 168

Ai Qin: Torağın Şairi ————— 172

Mu Dan: Acının Derin Tasviri ————— 176

■ **MODERN TİYATRO:
KÜLTÜREL GEÇİŞİ VE GELİŞİMİ** ————— 180

Cao Yu: Tiyatro İçin Yaşamak ————— 182

Tian Han: Hayat Bir Oyun ————— 186

■ **YENİ DÖNEM: YENİ ŞİİR AKIMI** ————— 190

"Gizemli Şairler" in Ortaya Çıkışı ————— 192

Bei Dao: Rasyonel Şair ————— 197

Gu Cheng: Peri Masalı Şairi ————— 202

Hai Zi: Rye Avcısı ————— 205

■ **YENİ DÖNEM:
ÇOK DEĞİŞKENLİ ROMAN** ————— 208

Jia Pingwa Ve Romanın Köken
Araştırması ————— 210

Yu Hua ve Öncü Roman ————— 213

Su Tong ve Yeni Tarih Romanlar ————— 217

Mo Yan ve Büyülü Gerçekçilik ————— 221

■ **SONSÖZ: YENİ ÇAĞIN EDEBİYATI** ————— 225

ÖNSÖZ: Çin Edebiyatı'nın Dünyaya Açılması: Mo Yan'ın Nobel Ödülü'nü Kazanmasının Çin Edebiyat Tarihindeki Önemi

11 Ekim 2012'de İsveç Akademisi'nin Çinli yazar Mo Yan'a Nobel Edebiyat Ödülü'nü vermesi, Çin edebiyatının gelişimi açısından çok önemli bir olaydır. Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan ilk Çinli yazar olan Mo Yan, Çin'in bu alanda "sıfır" olan rekorunu kırmıştır. Bu açıdan baktığımızda görüyoruz ki, Çin edebiyatı artık dünyaya açılmış ve yavaş yavaş edebiyat camiasının ilgisini ve takdirini kazanmaya başlamıştır. Bu ödül sadece Çin edebiyat camiasının bir hayalini gerçekleştirmekle kalmamış, ayrıca Çin halkının "Nobel Ödülü" ne olan yaklaşımına da bir nebze olsun sağduyu katmıştır. Bununla birlikte Çin edebiyatı da kendi gelişimi üzerine daha çok kafa yormaya

2012 yılı Nobel Ödül Töreni, Çinli yazar Mo Yan İsveç Kralı'nın elinden ödülünü alırken.

başlamıştır. Nobel Komitesi, Mo Yan'ın romanının “Sanrısız gerçekçilikle halk hikayelerini, tarihi ve şimdiyi kaynaştırmadaki ustalığına” atıfta bulunmuştur. Gerçekten de Mo Yan'ın tarihi ele alışı ve insan doğasını çözümleyişi sadece Çin halkını değil tüm dünyadan okuyucuları derinden etkilemiştir. Bu durum, zamanı aşabilen ve ulusal sınırları yıkabilen edebiyatın politikanın çığırtaıklığını yapmak ya da kitap piyasasına yaltaklanarak tüketim kültürüne yönelmek olmadığını, tam aksine hayatın gerçekliklerine odaklanarak insan ruhunu yazmak olduğunu göstermektedir. Mo Yan'ın haricinde çağdaş Çin edebiyatı yaratıcılığı ve potansiyeli yüksek Jia Pingwa, Chen Zhongshi, Wang Anyi, Yu Hua, Su Tong, Liu Zhenyun, Bi Feiyu ve Chi Zijian gibi her biri eşsiz karakterlere sahip pek çok yazara sahiptir. Bu yazarlar eserlerini kullanarak farklı hayat algılarını kaleme almış ve değişik bakış açılarıyla kendi manevi yuvalarını kurmuşlardır. Eserleri önemli bir yabancı okuyucu kitlesine sahiptir.

Geçmişe baktığımız zaman Çin edebiyatının en az 3000 yıl öncesine kadar uzandığını görmekteyiz. O zamandan 20. yüzyılın başlarına kadar antik Çin edebiyatı sürekli bir çizgi halinde ilerlemiş, binlerce yıla yayılarak nesiller boyunca Çin halkının ruhunu besleyerek Çin'in kültürel kimliğini kurmuştur. 20. yüzyılın başlarında Çin edebiyatı tam anlamıyla bir değişime girmiştir. Edebiyat algısını, içeriğini, dilini ve hatta dünyayla olan ilişkisini kapsayan bu değişimle birlikte Çin edebiyatında yeni bir dönem başlamıştır.

Yeni yüzyıla girildiğinden beri Çin'in ulusal gücünün sürekli olarak gelişmesiyle birlikte ülkenin uluslararası statüsü giderek yükselmiş ve daha çok insanın dikkatini çekmeye başlamıştır. Çin reform ve dışı açılım politikasının oturması da Çin'in dünya ile olan iletişimini bir üst seviyeye çıkartmıştır. Bu durum Çin edebiyatının dünyaya doğru ilerlemesi için sağlam bir zemin oluşturmuştur. Çin kültürünün önemli bir parçası olan Çin edebiyatı istikrarlı bir şekilde ilerleyerek dünya edebiyatının salonlarına adım atmış ve dünya kültürüne ahenk katmıştır. Çin'in karmaşık toplumsal gerçekliğini yansıtan ve halkın daha iyi bir gelecek hayalini sahiplenilen edebiyat, ülkenin zengin tarihi yapısının ağır yükünü taşımaktadır. Edebiyat, Çin ve dünyayı birbirine bağlayan, güzelliklerle dolu manevi bir bahçedir. Dünyanın ortak endişelerini işlemek, insanoğlunun duygularını ve doğasını gözler önüne sermek Çin edebiyatının sorumluluğundadır.

Antik çağlardan bu yana Çin edebiyatı bu geleneği sürdürmektedir.

ANTİK ÇİN EDEBİYATINA KISA BİR BAKIŞ

Edebiyatın Antik Çin'de oldukça önemli ve eşsiz bir yeri vardır. Wei Wendi Cao Pi (M.S. 220-226 yıllarında hüküm sürmüştür.) "Edebiyat bir ülkeyi yönetmenin ötesinde, ölümsüzlüğe giden yoldur" diyerek edebiyatın bir ülkenin refahı ve zenginliğiyle ilgili olduğunu ve hatta nesiller boyunca sürececek bir eylem olduğunu belirtmiştir. Antik Çin'de çok önemli olan İmparatorluk Sınavı'nda edebiyat, özellikle şiir imparatorluk görevlilerinin seçiminde standart bir yöntem olarak kullanılmıştır. Çin edebiyat geleneği oldukça köklü bir geçmişe sahiptir, bu dönemde gelişen benzersiz sanat ve edebiyat teknikleri gelecek nesillerin edebiyat anlayışını derinden etkilemiştir. Antik Çin şiiri, romanı, tiyatro metinleri tarihin belirli dönemlerinde adım adım gelişerek olgunlaşmış ve dünya edebiyat hazinesine pek çok sayıda ölümsüz eser katmıştır.

Antik Çin Edebiyatının Tarihsel Süreci

Çin edebiyatı köklü bir geçmişe sahiptir. Genel olarak 1917 yılında başlayan “Edebiyat Devrimi” bir ayırım çizgisi olarak görülmekte, 1917 öncesindeki edebiyat antik Çin edebiyatı olarak adlandırılmaktadır. Binlerce yıllık gelişim süreci içerisinde Çin edebiyatı kabaca üç döneme ayrılabilir: Uzak Antik Dönem (M.S. 3. y.y. öncesi), Orta Antik Dönem (M.S. 3. y.y. – 16. y.y. arası), Yakın Antik Dönem (M.S. 16. y.y. – 20. y.y. arası).

Uzak antik dönem

Uzak Antik Dönem'in ilk bölümü Qin öncesi edebiyatıdır. Bu dönem Shang Hanedanlığı (M.Ö. 1600-1046), Batı Zhou Hanedanlığı (M.Ö. 1046-771), İlkbahar ve Sonbahar Dönemi (M.Ö. 770-476) ve Savaşan Devletler Dönemi'ni (M.Ö. 475-221) kapsamaktadır.

Qin öncesi dönemin temel özelliği edebiyatın hala kültürün rahmi içerisinde yer alması ve edebiyat, tarih, felsefe üçlüsünün birbirinden ayrılmamasıdır. Bu açıdan baktığımız zaman Qin öncesi dönemin en başarılı yazılı eserleri arasında “Shang Shu”, “Zuo Zhuang”, “Ulusal Dil” ve “Savaşan Devletler” gibi tarihi eserlerin yanı sıra Ru Jia (Konfüçyüsçülük), Taoist (Taoizm), Mo Jia (Mohism) gibi düşünce okullarından çıkan “Değişimler Kitabı”, “Lao Zi”, “Analektler”, “Meng Zi”, “Zhuang Zi” gibi felsefi eserler yer almaktadır. Qin öncesi dönemin göze çarpan bir diğer başarısı ise şiir alanındadır. Nesiller boyunca parlayacak olan “Shi Jing” (Şarkılar Kitabı) ve “Chu Ci” (Chu Antolojisi) bu dönemde üretilmiştir. “Shi Jing” Çin'in ilk antolojisi olmakla birlikte, Zhou

döneminin başlangıcından Savaşan Devletler dönemine kadar 500 yıldan fazla bir sürecin eserlerini içermektedir. Sonrasında gelen başka bir koleksiyon olan “Chu Ci” Chu bölgesinin (Şimdiki Hunan –Hubei bölgesi) edebiyat tarzını, dil yapısını, doğasını, insan karakterini, tarihi duruşunu tutkulu ve romantik bir biçimde göstermektedir. “Chu Ci” nın baş şairlerinden Qu Yuan, Çin edebiyat tarihinin en büyük şairlerindendir.

Uzak Antik Dönem’in ikinci bölümünü ise Qin Hanedanlığı ve Han Hanedanlığı edebiyatı oluşturmaktadır. Tarihsel süreç Qin Hanedanlığı (M.Ö. 221-M.Ö.206), Batı Han Hanedanlığı(M.Ö. 206-M.S. 25), Doğu Han Hanedanlığı (M.S. 25-M.S. 220) şeklindedir. Politika ve kültürün tek bir çatı altında birleştirilmesi zemininde Qin ve Han edebiyatı, Qin öncesi edebiyatın sahip olduğu canlılığı yitirmiş, biçimlendirilmiş ve durağan bir yapı ortaya çıkarmıştır. Bu noktadan hareketle dönemin sahip olduğu edebiyat tarzı ağırlıklı olarak Han şiirlerinden oluşmaktadır. Han şiirleri içerisinde genel olarak saray hayatı, şehir hayatı, imparator, avcılık ve benzeri konular işlenmiştir. Dili zengin olmakla birlikte, ayrıntılı benzetmeler oldukça başarılıdır. Gerçek anlamda Qin Han yazılı edebiyatının en başarılı temsilcisi Sima Qian’in tarih alanında geniş kapsamlı bir eser olan “Shiji” (Tarih Kaydı)’dır. Sima Qian anlatım tarzında sanat ve insan karakterini birleştirerek artistik açıdan oldukça büyük bir başarı ortaya koymuştur. Ancak şiir açısından bakıldığında dönemde yeni bir çeşit canlılık da görülebilmektedir. Gerek halk arasında dilden dile yayılan Han şiirleri ve halk türkülleri gerekse alt tabaka edebiyatçılarının ürettiği “19 Antik Şiir” olsun, ayrılık, öfke, hayatın geçiciliğinin endişesi gibi duyguları dile getirildiği bu eserler sade bir dil ve samimi duygular eşliğinde binlerce yıl sonrasında bile okuyucuların içlerini titretebilmektedir.

Orta Antik Dönem

Orta Antik Dönem Wei (M.S. 220-M.S. 265) ve Jin (M.S. 265-420)’den başlayarak Güney ve Kuzey Hanedanlıkları (M.S. 420-589) üzerinden Sui (M.S. 581-618), Tang (M.S. 618-907), Beş Hanedan (M.S. 907-960), Song (M.S. 960-1279), Yuan (M.S. 1271-1368) ve Ming Hanedanlığı’nın (M.S. 1368-1644) ortalarına kadar uzanmaktadır.

Orta Antik Dönem’in ilk bölümü Wei – Jin’den Tang Hanedanlığı’nın ortalarına kadar olan bölümdür. Bu noktadan itibaren Çin edebiyatı ani bir bilinçlenme evresine girmiş ve özellikle şiir üretiminde zirveye ulaşmıştır. Yüzyıllar boyunca çok sayıda şair yetişmiş ve bu şairler yıldızlar gibi